

Barraca del bosc del Puig

Castellbell i el Vilar

Ubicació

Comarca: Bages
Lloc/Adreça: Enfront l'Obaga del Puig
Alçada: 294

Coordenades:

Latitud: 41.63248
Longitud: 1.87404
UTM Est (X): 406215
UTM Nord (Y): 4609584

Classificació

Número de fitxa 08053-388
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Edifici
Estil / època: Popular Modern Contemporani
Segle XVIII-XIX
Estat de conservació Regular
Notes de conservació: La pèrdua del voladís o ràfec i la manca de terra a la coberta fa que les filtracions d'aigua siguin cada vegada més grans. Això, pot provocar l'enfonsament de la barraca.

Protecció Legal
Observacions protecció: BCIL -Pla d'Ordenació Urbanística Municipal (2015)
Accés Difícil
Ús actual: Sense ús
Titularitat Privada
Titular: 08052A0080003000000OP
Autoria de la fitxa Jordi Montlló i Laura Bosch
Data de registre de la fitxa: dj., 30/03/2017 - 02:00

Descripció

Barraca de pedra seca ubicada enfront de l'obaga del bosc del Puig, que dona nom a tot el vessant d'aquests turons de 341 i 357 metres d'alçada respectivament. Per accedir-hi cal pujar pel camí de terra que mena al camp de tir, que des de ja fa anys està en desús. Just abans d'arribar la caseta de formigó, vestigi d'aquella activitat, cal enfil·lar-se per un corriol obert per les motocicletes fins al capdamunt en direcció a la cinglera. La barraca està recolzada i construïda damunt de la roca mateix, envoltada de brolla de romaní. En aquest indret, les feixes són molt estretes i la construcció està en un cap de marge.

És de planta circular, d'1,90 metres de diàmetre interior. Els rocs més grossos i ben desbastats es troben situats a la base, a la part exterior i al portal per donar més consistència i solidesa a l'edificació. Entre mig hi ha el pedruscall, en forma de falques que s'han introduït a cops de mall o maceta per evitar que els blocs més grossos es moguin. Destaca una bona quantitat de trossos de teula i de maó trencats i reaprofitats com a reble. S'hi accedeix per una llosa de pedra recolzada pel costat orientat a l'oest, que formava part d'un conjunt de graons construïts entre dos blocs de pedra. El moviment natural, la manca de manteniment i les arrels han provocat l'esllavissada.

La porta està orientada al sud amb una llinda simple, plana, que presenta una fissura. Al damunt hi ha una lleixa que alleugereix la pressió de la volta i alhora serveix de tinell o armari. Els brancals són rectes. Mesura 1,15 metres d'alçada per una amplada màxima de 0,60 metres. Els murs tenen un gruix de 0,70 metres. La coberta és de volta per aproximació de filades amb clau de volta de tancament. Ha perdut el voladís característic que impedeix les filtracions d'aigua cap a l'interior dels murs, en cas de pluja, i el recobriment de terra. A l'interior, hi ha un doble tinell superposat i a la seva dreta un de simple. No té espitlleres.

A l'interior s'han localitzat varies pedres, disposades a la volta amb unes línies gravades, o el que semblen xifres. Es tracta de marcadors. Amb aquestes incisions a la pedra, de vegades ratlles fetes amb carbonet o guix, els vinyataires, comptabilitzaven les portadores de raïm o les ensulfatades que feien a la vinya. Malauradament, les filtracions d'aigua ha provocat que es vagin esborrant.

Observacions:

Barraca inventariada per l'Observatori del Paisatge de Catalunya dins el projecte Wikipedra amb el codi 7747.

No massa lluny d'aquí, prop del rasot del Puig, hi havia un forn d'obra propietat del mas Puig colgat durant l'execució de l'autopista E9-C16.

Història

La tècnica de la pedra seca es caracteritza per l'ús de la pedra sense treballar i sense cap material d'unió. Les irregularitats de les lloses es corregeixen amb pedruscall. La pedra només es treballa quan ha de tenir una tasca específica, com llindes o escaires. A Castellbell i el Vilar aquesta tècnica s'utilitza en les barraques de vinya, en les parets de marge per aterrar el terreny i també en alguns ponts per facilitar el pas dels torrents.

Es tracta d'una tècnica amb uns orígens molt remots però que la seva expansió es vincula amb el creixement de la viticultura durant la segona meitat del segle XIX (SOLER i PERARNAU:1985). No hi ha testimonis, ni documentació que puguin aportar una cronologia més antiga. Els condicionants que afavoreixen l'aparició de les barraques són: un increment de l'àrea cultivable que provoca la construcció de parets de pedra seca per formar feixes; una atenció més continuada que reclama el conreu de la vinya, creant la necessitat d'aixopluc i magatzem d'eines del pagès que restarà més temps lligat al camp; i, finalment, la presència al Bages, d'un estrat rocós molt pròxim a la superfície.

La situació geogràfica d'aquestes barraques ve condicionada per la necessitat d'aprofitament de l'espai conreat. Podem trobar, per tant, barraques construïdes entre dues feixes de diferent nivell, sempre i quan siguin del mateix propietari. També podem trobar barraques enmig del camp, però es deu al mateix

condicionant, ja que segurament es tracta d'una franja del camp rocosa o de difícil utilització pel conreu. Finalment, també podem trobar les barraques en un racó del camp, on s'amuntegaven les pedres extretes de llaurar, o fora del camp semi excavades en un marge. Segons la tipologia de la seva construcció, poden ser de planta circular o quadrangular i poden ser construccions isolades o estar adossades en un marge o altra construcció. La volta de les de planta circular es fa per aproximació de fileres. En canvi, les de planta quadrangular poden tenir la volta per aproximació de fileres o en base a un sistema piramidal. Pel que fa al tema dels constructors, es pot parlar de tres teories: l'existència de quadrilles de "barracaires" itinerants, els "sardans", o el propi pagès. L'existència del sardans s'ha recollit en el treball de Soler i Perarnau (1985) gràcies a un informant que situa aquests personatges a finals del segle XIX. Es tracta d'homes procedents de la Cerdanya, segurament la part alta de la Cerdanya, que oferien els seus serveis per a la construccions de pedra seca, com activitat complementària en èpoques climatològicament adverses en el seu lloc de residència.

Bibliografia

- MARTÍN i VILASECA, Fèlix i PREIXENS i LLEVADOT, Josep (2005). Les construccions de pedra seca. Inventari de cabanes de volta, balms murades i aljubs a les terres de Lleida. Pagès editors. Lleida.
- QUERALT BOLDÚ, Ramon (2008). Les cabanes de volta de les Borges Blanques. Paisatges, fets i gent. Cossetània edicions. Valls.
- RIPOLL, Ramon, coord. (2010). La pedra seca. Evolució, arquitectura i restauració. Col·lecció Arquitectura tradicional, vol. 3. Edicions Brau. Figueres.
- SOLER i BONET, Josep M. i PERARNAU i LLORENS, Jaume (1985). "Les barraques de vinya al terme municipal d'Artés (Pla de Bages)"; dins Dovella, núm. 17. Manresa, pàgs. 37-43.
- SOLER i BONET, Josep M.(1987). "Barraques i tines, construccions per a la vinya"; dins Dovella, núm. 24. Manresa.
- SOLER i BONET, Josep M.(1988). "La tècnica de la pedra seca. La construcció popular"; dins Dovella, núm. 29. Manresa, pàgs. 47-52.
- SOLER i BONET, Josep Maria (2000). "La construcció en pedra seca, arquitectura, patrimoni i tradició"; dins Dovella, núm. 70. Manresa, pàgs. 9-11.
- VALLS i PUEYO, Joan (2002). Les construccions de pedra seca al terme de Castellbell i el Vilar; dins Dovella, núm. 78. Manresa, pàgs. 56 - 59.

